

RASKOVANI

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREĐNIK:
PAVAO ROCA

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESECNO DINARA 13, GO-
DIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAČAJU.

JADNE PRILIKE.

Nas politički život od prevrata do danas gotovo je ispunjen razmircima osobne naravi. Kao rigdje drugdje, u ovoj je državi politička atmosfera tako napeta i praskava, da se je upravo bojati, neće li ova naša državna zgrada, teškom mukom sazdana, jednom se porušiti. I dok bi bila sveta dužnost svih onih, koji drže u svojim rukama sudbinu našeg naroda, da porade oko konsolidacije prilika, da se upuste u bratsko raspravljanje i izmirenje mišljenja, u posljednje vrijeme izbjijuju na površinu u našem javnom životu takove činjenice, da nas upravo groza hvata, kad pomislimo, kuda sve vode državnu ludu i naš ispačeni narod nesavjesni politički hojnovnici.

Računajući od našeg oslobođenja ispod tudijskog jarma, naš se je politički život konstantno kretao u dvije smjernice. S jedne strane isčešće ljudi častohleplji i nadutost, ljudi nemirna duha i batost, zadobijeni starim tradicijama socijalnog života i s finim načinom u formi dotjeranog programa i ideja modernog vremena napređe osvojile duhove. Kao što je od uvjek bila karakteristika našeg naroda, da u političkom zanisu više čuvstvuje nego li umije, nije ga ni ovog puta iznevjerilo njegovo čuvenstvo. Svi se kao jedan bacise u naručaj raspojasanih misli i pustne želje slobode zagrijaše im sreća. Političke ličnosti triumfiraju. Sa pestedala moći pobijedosno gledaju na izvođene pojede svoje lukavosti; pod egidom Pravde nemilosrdno ruše svakoga, tko im se opire. Bez obzira na duševnu snagu, sposobnost i revnost dijele se investiture i povlastice. Politički istomisnjenci dijele među svojih nepobjedivih voda i pod trofejom slave, ulazeći u hram čistih državotvoraca, zapremaju mjesto dostojaštva, a da za to nemaju spreme ni sposobnosti.

Nu, ne zastade ni snaga uva. U ovoj političkoj kolotečni, koja nam u ove četiri godine predstavlja sve posljedice politike čuvenstva, ispunjene teškim nedaćama na svim poljima kulturnog i privrednog života, pojavlje se ljudi rasudavanja i ozbiljnijeg svačanja. Oni uvidiše, da se ono izpričano plaho čuvenstvo, posvećeno istinski na oltar domovine, s kojim danas lih zbog osobnih ciljeva nesavjesno harataju ljudi bez srca i duše, mora da stiša i etatizira s razumnim prosudjivanjem jadnih prilika, koje nas kao mora pritištu. Oni proniknuše nezdravu politiku ljudi, kojima je jedina svrha ambicija i položaj i učinkovit sve razlike, koje u političkom nazrijevanju momentano razdvajaju naš troimeni narod, pregnuše svim silama, da ovoj nesretnoj političkoj raboti dadu pravac, koji će s duboka promijeniti teško današnje stanje i učvrstiti temelje ove države.

Bez dvojbje, narod je naš ozbiljno shvatio današnju situaciju. Narodna svijest podigla se je danas iznad dnevnih smicalica i obećanja, iznad vječnih naklapanja i političkih trzavice. I oni, da pače, koji su se s početka zagrijivali za ideje programa i na svojim ledima osjetili konkretnе rezultate političkog djelovanja, razumiješe, da su u svojim nadama razočarani i da je mjesto zdravog života nastupilo mrtvilo, koje kao crv podgrize i ništa narodni organizam Svatko, tko ima zdrave oči, na svakom koraku zapaža zastoj i nazadak, posvuda kritikovanje i beznadnost, odsuđuju vapaji za pomoć. I svi oni, kojima mržnja i partijski fanatizam nije ispolio mozik, moraju da uvide, da je nadošlo vrijeme, kad treba da se računa sa činjenicama, koje s dana u dan postaju fatalnijim.

Medutim, kako danas стоји naša politička situacija, čini se, da politički život kreće na gore. U posljednje vrijeme pogotovo, bije se ljuto krenuo između voda političkih stranaka. Otvorena je paklenka paljba unakrst i nažalost je vjero-

jatno, da će ona dulje potrajati. Pod nož kritike dospijevaju djela i opečine političkih gromovnika. Sa svih strana sipaju se argumenti, koji komponiraju i utužuju. Najprostačkije psovke, najoglavljije pogrde djela su onih, koji se Peru. Analizuje se prošlost i iznose se inkriminacije takove težine, pred kojim padaju čast i poštjenje. U jednu riječ, u naš javni život unesen je takav kaos i takova bezglavost, da sve zaudara sumnjama i predrasudam.

Danas, dakle, kad su na dnevnom redu od-sutna pitanja ekonomskog i političkog naravi, tuče se politički dvojboj po teoriji utilitarističkog, egoističkog moralu. Sudbina našeg naroda prepustena je naklonosti ove ili one stranke. Parlamentarizam je zašao tako u pozadinu, da se danas najvitalnija pitanja rješavaju u klubskim prostorijama. Stranačko novinstvo obara se nemilice po receptu raznih šarlata i mistifikatora i mjesto da bi se potražio »modus vivendi« u ozbiljnim diskusijama, u kojima bi se ogledala neodoljiva energija za sveopće dobro, pravi se reklama našoj naciji time. Što nas se po svemu i u svemu smatra modelom »balkanskog« samoučlaja.

Evo, ovako nam se danas pokazuje naše političko djelovanje u doba teške borbe za život, u doba, kad se društvene klase rukom i nogom bore za povoljnije uvjete života.

Mi, koji gledamo po strani i koji smo vični pa mjerimo jednakom mjerom, teška srca pratimo ovu zloupotrebu narodne energije, ovo naivno shvaćanje današnjih prilika, koje upravo postaju nesnosnim i poručujemo svima, koji su uzročnici ovih zala: »Boљe da se nijeste ni rodili!« Oni, pak, koji još imaju srca i duše i koji budno paze na interes naroda i na procvat ove države, neka se zbiju u redove i neka iskreno zauzmu stanovište objektivnosti, opstrahujući od vlastitog interesa. Doći će vrijeme, kad će narod svima suditi po njegovim djelima.

FELJTON

KNJIŽEVNIK SIMO MATAVULJ I MI

(U literarnu komparaciju Matavulj : Tommaseo)

10.

(Nastavak)

Ovdje po prvi put susrećemo i onaj interesantni tip, koji nam se živo usijeca u pamel, famoznog Čaglijinu, tog savršenog seoskog mudrijaša, govorčiću i nazdravičaru, tip, kakvoga ni još i dandani često susrećemo u seoskom glavaru, pristavu ili čaušu. On besjedi na svoj naročiti način, nakaradeći svoj jezik i pojmove do nerazumljivosti, jer kad se napija učenu čovjeku ili govori pred učenim ljudima, treba govoriti da drugi ne razumiju“.

„A Čaglijina bijaše pravi vještak u tome, takav vještak, da on sam nije razumjevao, što je govorio.“

On je tako više puta besjedio čak i u gradu, prilikom izbora, „i uvijek bješe potresen najviše on, pa svi oni, koji bi ga najmanje razumjeli!“

I kud li pričišće stvari, nego da Čaglijina, ovom prilikom, nazdravi i bratu fratu. On to hoće, on je na to već gotov, tek što je fratar zabavljen

„što je god među navodnim znakovima, sve je to pišeću“

čitanjem, pa ne može da uči ovu njegovu namjeru.

Zato Čaglijina, kad ne može ni kašljem da privuče fratrsku pažnju, on, bogme, poviće:

„O vra-Brne! — pa poče:

„U zdravlje vaše mire dobrodošlosti, kā šta je u vike bilo naše druge dobrodošlosti“ itd.!

Držim, da nije moguće bolje i vjernije prikazati ovog seoskog mudrijaša, čija je karakteristika petljanje jezika i pojnova radi dopadljivosti i imponentnosti.

Dalje, pisac, da upozori, da Čaglijina ni u piću ne biša zadnji, veli, da — mu — kod toga — ja bučica skakase kroza dugačko grlo, od kotlaca do podbratka!“

Ko se kod nas još umije da tako izražava!

A eno nam i lukave pretvorice Todorine Drakčevića, strašnoga hajduka.

Eto nam fratar! Kako je njih istom opisao, na čarownom Visovcu, naročito Bakonjina strici fra Načvara, pa fra Srdara, Vrtirepa i sve druge!

Nasi manastirski fratri još nisu imali vjernijeg i boljeg fotografa, a teško da će ga ikad više imati.

Mi te „site dočonjake“ vidimo u njihovom javnom, privatnom i intimnom životu: na polju, u crkvi, za trpezom, u solici; među narodom i među sobom. Uz vrlo rijetku drugarsku ljubav, ima

tu dosta klevete i zlobe; proždrljivost je odlika čak i dobrih fratar, nije im ni čaša mrska, žena pogotovo!

Onda dolazi fra Načvara eksidente ljudost, od koje ga navrijeme izbavlja Pjevaličina domišljost.

Evo nam, najposlijje, djakona i djaka, evo i sve druge manastirske čeljadi, da slika čitavog Visovca bude potpuna.

A na Visovcu proštenja i zavjetine te hajdučka pljačka erke i propaganje manastirske boguljstva od jeglenisanja služinčadi!

A iz sredine tog ambijenta, iznad sviju i svega, živo i smjelo odskače mio lik našeg Bakonjice, kojegu će kasnije u čitavom njegovom razvoju da prikažem.

Sada da napomenem, da vjernost opisa manastirske život kod autora dolazi u prvom redu odatle. Što je on sam 4 godine prohovrio u manastiru među frartima, tačnije kaludjerima. A mi znamo, da je manastirska život jednak kod fratar, kao i kod kaludera; osim toga on je više puta bio i na Visovcu, u njegovome čevenom manastiru, koji je on opisao kao svoga starog znanca. Prema tomu on je imao i oviše prilike, da izbliza vidi i upozna manastirska život te čud i navade njegovih fratar, i sve ostale njegove čeljadi.

(Slijedi)

Memento „Ministarskom Savjetu“.

(V. br. 23. Svjetsak).

Gospodo, kome vi imate da zahvalite današnju Jugoslaviju? Svjetskog glasa Češki patriota Rieger doviknuo je jednom zgodom Njencima u Bečkom Parlamentu: „Čim se Vi Njenci hvastate? Da Vam ne bi Čeha, ni zvonika Sv. Stjepana u Beču ne bi imali, na ovome se da nedavna kočio češki nadpis, a da Vam sramota bude veća, Vi ste taj nadpis dali otuci“. Tako i ja Vama gospodo Ministri dovukujem, da Vam ne bi srednjeg staleža, nikada ne doživiste slobodne Jugoslavije. Ovaj ju stalež uzidao, a Vi gospodo, da Vam nedjelo bude veće, hoćete danas i sve moguće sile ulužete da srednji stalež upropastite, uništite i izbrisite njegov nadpis sa njegove zgrade. Vama je svemogućinama lako. Odkupite od Sovjetske Rusije, kojoj vašom upravom niste daleko, komad Sibira ili komad Urala, pa nas tamo smjestite, kad smo Vam u državi toliko teški. Gospodo Ministri, dozovite se pameti, ne budite stara djeca. Poštujte Ustav, poštujte zakone naše države, a tim će te i druge navesti da ih poštuju. Nastran stražarenje, prihvataje kormilo državne ladje, prihvataje ga onim žarom i onom ljubavlju, kao što proši mornar prihvata kormilo ladje na puci, da povjereni mu ladju i sebe samoga u luku spasenja dovede. Drugačije, gospodo Ministri, bit će prišijen zamoliti gosp. uredniku ugl. "Raskovani", da otiska proglaša na narod uz upisnu listinu dobrovoljnih doprinosa za jednu luksurioznu ludnicu u koju bi se moralno smještati stanovništvo Visokopolozenu gospodu, a uz to obratit ih se Sv. Ocu Papi i Sv. Sinodu neka naredi dnevne molitve po svim crkvama da Vam dobri Bog prosvijetli pamet, e da nebude mogli svoju vlastitu državu upropasti vali na sablazan ostale prosvijetljene Europe. Ovo Vain poručuje

Djed.

Općinske aprovizacije.

Mjestno glasilo demokratskih advokata, od kojih već neki žale da su neproračunano stupili u stranku, numiruje težacima da im puše pristupili u njihov tor, nije održalo besedu, kada je reklo da ne će odgovarati na nikakove prigovore, koji bi dolazili iz gradjanstva. U prezentjem broju razbijalo se neko čedo malo i podvrglo strogoj kritici naše nazore o porazdijeli hrane pučanstvu badava i o uvedenju javne kontrole kod općinskih aprovizacija.

Ono što smo mi rekli o veselju nekih advokatskih skutonosa, o pršutima, janjećima itd. stoji nepomično i izpuni li vlada riječ i pošije li hranu za pasivne krajeve, neka gg. advokati budu više nego sigurni, da ne će nijedan njihov pristaša dobiti ni pršut ni janje od težaka samo da mu uspe u vreću varičak kukuruza više.

Takodjer stoji i ova druga, da vlada šalje amo hranu radi izbora, ali i tu se nadamo, da će težak i radnik znati pri žari odgovoriti demokratima da nije više vino po što prije biše barjaktrum darival prvenstvo; da nije narod marva kako ga advokatura do juče, a i danas promatra i sinalra.

Mi mislimo, da dobro tumačimo javno mnenje, kad velimo, da ne ćemo smicalice kod općinskih aprovizacija; pa ako je danas puki slučaj da su naše općine u rukama samozvanih državotvoraca to njima mora biti drugo, da mi od svakoga tražimo da bude pošten pri razdoblju hrane.

Tko nepoznat karakter i poštenje g. Duljokovića na Namještinstvu u Splitu? A ipak, kada bi on otvorio njegove knjige, izašlo bi moždu mnogo toga što i njemu samonu nije ugodno i radi česa mu se nemože ništa zla prigovoriti. Bio je odviše dobar, vjerovao drugomu, a danas se kaje *Buon uomo, buon močci!* rekao bi Taljanac.

Ima ljudi, koji hoće i da reku, da je između Metkovića do Splita kroz malo mjeseca ponestalo hrane, da bi se sjevernu Dalmaciju moglo tri zime badava hranići.

Da bude bilo dobre i javne kontrole ne bi bilo nestalo ove hrane. Nek se neplaše demokratski advokati poštene kontrole. Biće manje pršuta, ali svak će sigurno dobiti onoliko hrane što ga ide — posjele li nam samo vlasta hrana, kako se po sejma hvala demokratske perjanice.

Nikto nema što Neretva imade.

E-e-e-e!

Nikto nema što Neretva imade
Opuzen imu Pina Moraveca,
u Metković Iva Aničinu.

Pravedne ljudi bacati u tamnicu. Zatvoriti poštene javne lokale. Nasilje, mučenje, progonstvo i t. d. Činjenice dokazuju, da smo mi skoro u jednoj ludnici, a ne u svojoj slobodnoj državi S. H. S.

Na uapšenju pravednih ljudi, razoružanju mirnog mesta; na pisanje raznih zločina što iznose pokrajinske novine; na razne tužbe iznesene ne samo javno, nego i pravnim putem sve spava, a zašto? Ipak sa jedne strane mora biti zločinac; ili onaj koji tuži, ili onaj koga se javno objeduje. Naše vlasti spavaju slatki san.

Pino Moravec nadao se da je da će sa ..... „bombom“ za uvek zaspasti, ali kad mu to nije poslo za rukom da zaspisti, lača se drugog sretstva. Teško je ostaviti općinu Opuzena, ima dobru podstavu i hvatna se drugog sredstva. Čudite se! On jednostavno daje nalog onima kojima je duo javno općinsko dobro, da upravljaju brojave na Beograd raznim klubovima i zastupnicima: da je on novi „Špasitel“ Neretve; da je on jedini pošten i pravedan. Pučuju mužari, Neretva se trese; praskavice pokazuju svojom kresivom moć i pravednost obetanog mesije Moraveca, ali sud šuti. Zašto? Moravec pripravlja spomenicu u četiri razna primjera na gosp. Namjesnika Dr. Stevu Metličića. U njima su razni hvaloslovje koji dižu čest Moraveca; on sam sebe hvali, a narod zavarava. Prepisuju se izborne listine; glavari uz nagradu od hiljadu kruna iste potvrđuju ..... kao pouzdanci neretvanske krajine, da Pino Moravec tu ostane i dalje kao vladin povjerenik. Zašto? Deputacija poslata gosp. Dr. Stevi Metličiću sustoji se od onih koji su kao kolovodje komunističke stranke funkcionalirali za vrijeme prevrate, neki pak želeći izrabiti prevrat, htjeđoše se okoristiti državnim dobrrom, a neki nagrađeni od Pina Moraveca sa općinskim blatom, koji nije njegovo vlasništvo, podpisale sve ono što on želi. Narod zavarovan sada traži zadovoljštinu, ali opuzenski općinari nisu u Africi da imaju zadovoljštinu, već u Metkovskoj ludnici.

Ulac plaćeni od općine idu na razne strane. Općina propada, a Moravec ipak uz prkos i volje naroda ostaje tu.

Znamo da Dr. Stevi Metličiću nisu lopari, polvake na očima, ali zašto ne vidi ovu anomaliju u osobi Pina Moraveca?

Dobro bi bilo a i korisno i pravedno, što i tražimo, zahtjevamo od Namjesnika, da onu pouzdanicu poslatu od truta Moraveca, dade temeljito istražiti po nepristranim osobanu i neka odredi provesti plebiscit naroda neretvanske krajine, i po uspjevu, ispadku izbora, po sebi dolazi: na kome će ostati — carstvo.

Poznamo mi Namjestnika Metličića kao „Principovu gaster“: skroman, dobar, pošten, pravedan, ali — neodlučan; drugi za perčin prihvatali, pa odmahuju o duvar glavom i uno i tamo.

Sve zavisi o izvješću Metkovskog okružnuka Iva Aničina. Ovdje nam na um padaju dvije narodne. Najela se gladnica, provala se — banica. Kad cigu dopalo carstvo, najprije svog čaču dao — objesiti. Teško je ljudi, kad se opanak popapuci, jer onda na pazaru papuča svom otcu opanku s neba pa u rehra: „Pošto vlaše kikoše“.

E-e-e-e!

Nikto nema što Neretva imade
Opuzen imu Pina Moraveca,
a Metković Iva Aničinu.

Pokladne Orgije.

Kao da su svršile. Ove godine urođiše nam sa tolikim plesovima kakovih Šibenik i nepamti. Nikto ne žali novac, samo da nadje što više zavare i užika. Dal i su ova simptomi pokvarenosti i dekadencije? ili navlaš traže užika, da zaborave na sve jude i nevolje koja ih tiše? Bilo jedno ili drugo, nemožemo odobravati, dok u našoj sredini krenuo toliko bijede i sirotinje koja skupava od gleda, tražeći kruha i zarande a da nad ovim bijednicima nitko nema samostoli. Tim pokazujemo svu golotinju naše duše, te moralni i socijalni naš

uzgoj. Zar ovakovo postupanje nije izazivanje gladnih?

Koji je narod u povijesti na plesu i zabavu sagradio sebi domovinu? A nas, kao da nemože još ništa da opaneti. Kad pogledamo na ovu maglovitu atmosferu i opazimo sve ono što se oko nas zbiva, na politički knos koji je zavladao, koji nam može svakim danom donijeti novili iznenadjenja, neopozitimo li se na vrijeme, možemo biti bačeni pod tudje skrbništvo.

Ko u nekom snu užljiani zaboravljamo čak na naše najvitaljnije potrebe, na koje sa otvorenim očima nevidimo, kako iz dana u dan sve više propadamo. Koga, da ne zabrine ovo naše valutarno stanje? toj jedino moći i mjeru svih Euro-pejskih država, a koja za nas nosi katastrofalne posljedice; koja vuče za sobom sve nevolje, skupči ponnožaje bijedu, a da se još nemozemo otreći raskoši i luksusa a postaviti na ozbiljne polje rada.

Naše dame nemogu se otreći svilenih haljin za koje strani špekulant odnose na hiljade vagona naših žitarica, odkidajući sve od grla našoj sirotinji koja danas mora smatrati kruh luksusom. Njihov muževi, ti jedini zagovarateli slobodnog izvoza napuniše sebi bisage zlatom a sirotinu susam. On isti nam obećavaju popravak našeg Dinara, ali i mjesto toga postigommo obratno, tako, da dana skaciće cijeli naš privredni život, jer se morame na nabavu hrane, za prehranu takmiti sa stranim trgovcima koji za svoj papir odnose naše zlato.

Nije li žalosno, da u jednoj ovakoj agrarnoj bogatiji zemlji moramo želiti najest se kruha. Da je vodilo blagostanje naroda naše državne, bil bi bar želiti osigurati vlastiti narod uz jednu jestinu cijenu sa žitaricama, da ne strepimo cijeli godinu pred glodom, a preličak ostavili bi slobođnom prometu.

Koga, da ne zabrine ova naša žalosna sao bračajna politika? Kad promislimo na siromušni ovu zemlju koja radi nerazumijevanja ili nemari naših državnika podpuno je zanemarena i prepuna stena svojih sudbin. To idu tako daleko da nevide kakvu ulogu i vrijednost ima u ovoj našoj novoj zajednici.

Medutin izsizavanje naroda idu dalje i jao se onomu koji se usudi dignuti glasu protesta protiv silnoj korupciji koja danas vlada; taj ulazi u crnu knjigu, kao protudržavni elemenat, a to sve, da ga ušutkuju Moželi čovjek koji ljubi ovu domovinu da prelazi mukom preko svega što se kod nas na administrativnom polju događa? Našim državnim cimia stoji u računu, da se narod što više zabavlju u razkoši, e da obnevidi, jer dok pjeva i pleše ne može da više niti da misli na svoju ugroženu egzistenciju.

Koga, da ne zabrine sve ovo i drugo što se kod nas zbiva? Što će od nas biti ako ne prihvamo svi zajednički na složan rad? Ovo pitanje prepustimo našim državnicima i političarima. Istina, da iškustvo uči čovjeka, ali da nebude prekasno. Ove neka bude kao opomena svima.

„Demokrat“ o valutnom pitanju

U zadnjem broju injesni »Drmokrat« pod naslovom »Nizbrdice« zbilja upravo »stručno« raspravlja o padu naše valute. Nema najzgrizljivije stranačke novine, koja bi tako naivno i tendencijski prikazivala uzroke pada dinara, kao »Demokrat«. Dok je i vrabcima na krovu poznato odkuda i odkada dnevnja devalvacija naše valute »Demokrat« kao da je pao sa Marsa, nazrijeva srozanje dinara u narodnoj činjenici, od kako je publikovan izdajnički bloški memorandum.

Nama nije ni kraj pameti, da apostrofiramo ili onu stranku. Mi smo oduvijek napadali zlo i korupciju i nastojali, da uzduž i popriječimo opaziti, što se mora da kritikuje. Nije, medutin lijepe i dostojne, da jedna stranačka novina, koja hode da igra ulogu pomirljivosti i iskrenog jugo-slavenstva, daje ljudima štono riječ rog za svjeće.

Ako »Demokrat« želi, da u općenitom pita ujima, koji tangiraju interese naroda, bude pametan, neka barem bude objektivan i nepristan, često Angrijasova stale bez obzira na stranku, jer ovakvo postaje do zla boga naivan i sinješan.

Rekosmo i spasimo dušu svoju!

God, II

- 11 -

svakako to pismo i tački dekret opstoji i sve je
to predano u javnost. G. Pribićević je iz-
toga dao jednu mišavu izjavu u demokratskom
klubu, u kojoj ne ističe, da opstoji pismo, ali
nije bilo kakove veze sa Hercegomom. Iza-
toga može se demokratski klub izglasao povje-
senje: "Oti sadi mjesto, da je time stvar golova,
teđa je u roniću diktator Pribićević „alibi“.
Ne, to ne smije, da se tu svrši, jer na g. min-
istruru još uvijek ostaje ljaga, da je imao ne-
kakove veze sa Hercegomom. Da se g. mini-
star čuti, a time sasna neodžinim on bi bio
predan i tjeri stvar sudu i tužio Dr. Ivanača
uređenika Radikalata. Dok g. Pribićević to ne

napravi i tu se ne dokaze njegova nevinost ili krvnjava sve do tle ostaje na njemu. Ijaga sumnja da je bio u vezi sa Heroigonjom. Tu je samo sud kompetentan da izreče osudu, a ne klobovi izrajuju povjerenje da misle da su time dokazali nečiju „alibi“. To je malo čudnovalo poimanje pravice, ali u SHS ipak sve moguće. A zar nije sumnju u tom pitanju u pot jih, bježig, Nešića, bivšeg ličnog vajniku Pribićevića u Pestu i Prag? Malo svjetla bi „državotvorce“ morali umjeti u ovi miražni aferi, ali nadam se, da će svi glasovi koji su se zato digli, ponovno postati samo glasovi vapnjućeg i pustajućeg R.

Zemljišnik - Gruntovnica

ješi Zavoda kojem je povjerem i sav nekretniški pobjednik
našega gospodarstva. To je moralno bilo uvećanje i spred-
stavljanje jedne vlasti nad drugom vlasti. Pa bio vidljivo? Z
Zajednički svakako, pri Sudu u Šibeniku, kojeg je imao
zane, stalo vrgavati tak; listovlje raznica, i tako
neuporabljive. Pretinci ne gradjeni prema veličini
kojiga, a kojima su vrata pravili koliko pretilina
imade u da ih ishom morat u pretinac čerati. Roko
da se poslušaju kvarne festi, jačiće su krijeve želiti-
stva, Bratunice, ali opet svakou ili povjerenu.

Mi poznano veoma dobro g Spaljivu Prusko
nike okružnog Sudaj Novišta je, pa moguće da je
Zemljačak nije u obasan. Nek se pozuri, razgleda
i sanacija bit će obavljena. Barem za izdržanje Gran-
tovica ne bi se imao kraz prste gleđati. Za svaku
judišiju, organizuju nadje se novci, pa zašto da se

uskrati za nabavu manjkavosti i uređenje Zemljišta
Štuka Rekosmo!

Svršetak poklada.

„Ove se je gđelje zabilježilo i na preteči.
I staro i mlado, poslije toliko kudina što rata,
Što tali okupacije, hrtilo je na zabave i plesove. U
ludo se živjaval i novca i vremena i zavrsila i
finanje bogi Bakli, a kad da nikoga glava nije bula, i
odvanzhala svaku večer gradskom ulicama Dionizi-
jevi distinambi.

Nevještajna je, ali mišlja činjenica, u zadnje počladno doba, potep opećenog lažanjana na nevoljivo stanje i skupou, smagalo što krpe što konca koliko, da se je za zahvat moralo iscjediti hrvatski i hrvatski i kad čovjek dođe u panjet, koliko je ljudi želeli da ih moraju, a zbor tako strada gledajući da je punja strašna pomisao, kako naše društvo u nemiru sice u ekonomsku propast. Čini se, ustvari, da je ova strast za zahavljivanja općenita socijalna pojava, koja nas prenosi u stara vremena, kad su ljudi trazili samo panjet i cestu se. Pod utjecajem ratne psihoze naše je saslušno upravo izgubilo svoje ravnopravje, pa je željeti, da bi sada, na kon koliko razuzadost, prigurali živo, na rad i dobit.

eeimiranje naših rekruta.

"Težacki Glasnik", organi Zajednica radničke
anke, prikazuje strašno stradavanje naših
puta.

Prijema putatcima, koji su došle prikupiti pomoć među ovogodišnjim rekrutima, bokut je. Došle je umrlo oko tri hiljade, a u njihovim bolničanima nalazi se preko sedamdeset bolesnih. Vojne su bolnice prepune, a i bolesnici još uvijek stižu. Zato je neophodno tražiti Ministarstvu vojnih dozvola da se mogu smestavati i u građanskim bolnicama. Postojeći umjetni bolesnični nosiljci mogu bitke u balkanskom

Kumanovska i Bitolska, nisu imale i u ranjenih i bolesnih. Da je rat gđi, da i održani otadžbine — proste žrtve, to puta. A ovako! Zločin koji je izvršen ovogodišnjem rekrutatu, potresao je svetvene redove, sve putatelje, vojske i dr. zločin koji je izvršen nad ovogodišnjim sumu besprimeran je, među najvećim skim zločinima ove vrste. Uzroke propasti odišnjih rekruta treba najstrozije, i najšire ispitati. Krivec treba staviti pred sud i treba žigosati kao nacionalne zločinice zadržalike otadžbine. Oni koji su ovogod

rekrute pozvali u najgore vrijeme o-
e; oni koji su te rekrute prevozili u hlad-
tvorenim vagonima s kraja na kraj dr-
oni koji se nisu pobrinuli da rekruti u-
tama budu smješteni u toplo sobe, da
fotio obućeni, moraju da iskušy suv
moralne i ljudske kazne".

Nevještajna je, ali mišlja činjenica, u zadnje počladno doba, potep opećenog lažanjana na nevoljivo stanje i skupou, smagalo što krpe što konca koliko, da se je za zahvat moralo iscjediti hrvatski i hrvatski i kad čovjek dođe u panjet, koliko je ljudi želeli da ih moraju, a zbor tako strada gledajući da je punja strašna pomisao, kako naše društvo u nemiru sice u ekonomsku propast. Čini se, ustvari, da je ova strast za zahavljivanja općenita socijalna pojava, koja nas prenosi u stara vremena, kad su ljudi trazili samo panjet i cestu se. Pod utjecajem ratne psihoze naše je saslušno upravo izgubilo svoje ravnopravje, pa je željeti, da bi sada, na kon koliko razuzadost, prigurali živo, na rad i dan.

Radnicki rabos.

Centrala „Monte Promina“ u Trstu koja i ne
misli sanirati radničko pitanje u Šveretu i na
Velušiću Pa neka. Cut će nas. Na veselju, evo
joj presude hrvatskog Suda. Nai direktor nastupa
dokaz istinu, pa kud sebišta, tu i deželo.

Naš direktor, pred kotarskim Sudom dneva 24 pr. m. Tuži ga Antun Tofaničinov Monta Promina u Siveriju radi prekršaja §§ 491. i 497. k.z. Ogova zagovara Dr. Nikola Subotić, a našeg direktora brani Dr. Julio Gazzari Obrana. Dr. Gazzari poduzeće prigovor nenadležnosti kot. suda jer za zločin putem stampa, u u nazočnom slučaju radi zločina po čl. 209. k. z. nadlezan je po rođini sud koji se ima smatrati kao redoviti sud

Sudac proglašuje zaključak kojim se smatra nenađežnim u koliko se radi o nazočnom slučaju zločina po § 209 k.z. a za zločin putem stampe nadležan je porotni sud koji se mora smatrati kao redoviti sud. Zagovaratelj br. Subotić prvi tuž ujava utok protiv gornjeg zaključka.

**Vuk držahu mjenja — čudi
nikada.**

Stara je težnjava, da vok nujčana skupu ali zadužnikom, kakav je t. j. naš ludo Toma, da ne nestope. Razlog vladu pravice je istoimenje imena. Čeprav je t. j. osnovna pravila vseh Škola. Sva, brez kakih posebnih vlasti, čemu sploh se je držalo samo t. j. ludo Toma kaj, t. j. tada bilo združeno sa premožno, zatočeno domuom Lautrom-Galigano, vsekakon takojško družino. Pa ne samo da njeni dnevnostne pio več je stavljao svakovitne vkljupove, eda najbolj obvezne stegre. Državljani pa niti resovalo, ki državo napredovalo. Videc Ivan Tuma ča športov močenje rovaretnum, državno, vsele, promislo, da bi mužaža božot usplo u svoji raboti kad bi nekajem on, slavilni in zatratio da nuje, u državo primilen. Upriava, državni negovu molbu odbila, dokako bez specifičnosti, kar babi s razloga, blu, leju radioprestreljitev državljane, kar borio iz rame, italijsanom, a protivnik utemeljeno. Hrvatski, št. 1, voditelj, bio glavni i posrednik u naseljivanim Njegovača in one krajev. Bilo je ustolica Škola, obustavio svoje delovanje, pa tukaj predmetek. In sicer, tako da jede znakova, živo, da

Talijani napali konzulat SMS u Zadru i pred-
budem u fazište sa "Jesuvim": polupati pokutivo;
iznenađujući spise literaturu prešao na hrvatsku za Spili
konsul. Lepi smuo na eftasovci, ko da vau-
vrag pustak da "za množinu" stigne nega batna.

† Joka Ševedžija rođ. Žeković osnu u Gospodinju, u Zajecaru, 35 godina. Ostavljao mu dvoje vlastiočenja myđa. Ljutih ih bio je neke slice. Nešto mjesto oblijubljena, dokaz 15 vjetrača. Vičen je noko!

Grom Prošlog četvrtka opali u kudus Iravaca
Marka Filip na Ljubljani. Nema bog zna kje
kakšne stevi ljudi bosi

Putnici trećeg razreda

(nehotično zakasnilo) slike
Poznato je uobi et orbi da sva naša pomorska
drustva postupaju sa putnicima trećeg razreda gore
nega i jednom vrećom katuza, a to su danas ve-
ćinoto svih bili posleni građani koji ne stekose svoje
bare takim načinom. Za tih nema nigde zadovoljstva
voženju 30 "čeli", buri, "kisi", studen, ledu, fende i
salohi čuvaju ljbomirino tučavje i život kukejkavil
sarađa. Od svih drustava odmijela rekord - "Dalmatia"
pod slavnom upravom neštočinog direktora ge-

Saric Filip-Rismondo, koji su sa svoje osobite osnolne zasluge nagradjeni. Kako se govori — ne
Njadamira Ova gospoda postavise — ta to je na-
javivo — za nadzornika u Zelenogradu, koji kupuje,
e da zaštodi društveni i nacijaški interes u njegovim poslo-
mima u obvezama današnjih vremena. Tako da par-
stici u obvezama opredijeljeni budu. Tako da par-
brod „Hvar“ dobiti je u moru da 26. siječnja stigne u
Sibensku, te da će u putnik, koji su otkriveni da
ostaju u svetu do sredine 28. dorađuju ih prema
činu jedna mora da optužuje da su izvratni, žal, uza-
ve u brod je dan prije vagon poglavlja bio postavljenje
na obali budu parobroda, nekajem! Zatražujući uključ-
ci, jer su po njegovom obetanju u 4. sata paravanovali
tekarad. 9. do 10. Ulik su ustanovili vješte pustice
i trećeg razreda evokovali zubinu i dorađuju od-
zime, gospodin padzuncic ističe, je spavao. Međutim
su pustige zakasnili, putošavu, nešto blizu preobrazbe
da objedaju u vlasnici, na mirodu. Nijedan obveznik
reči, svakoga pustika društvo. Dalmatia? — je si-
Družina na, ne preuzimam subjektivno, ali mi
pri obudarskim, društva, druge, to je pas, znači
često za socijalni skup, moguće, i već go, planirati, zastupiti
putnika III. klase ab.

OSVRT NA MEMORANDUM HRVATSKOG BLOKA

Na sjednici stranaka hrvatskog bloka 25 veljače prihvaćen je zaključak o izboru izaslanika Hrvatskog naroda na međunarodnu komisiju u Genovu kao članova zajedničke delegacije iz međunarodno pri-
znatog teritorija SHS, te je isti zaključak poslat ministru predsjedniku Pašiću u Beograd. Navedi će iz istog neke tačke da je taj memorandum bio "velikog značaja". "Imatuo pred očima" smjeliču da sve zemlje i svjetske sile u Rimu prisutne (SRS) imaju ovim svojim posebnim još i lakovit zajednički interes - koji povećavao narodost u njegovom odnosu prama demonstrativno - a koje mogu napusnjene izazvati i obrnuti svojim zajedničkim međunarodnim istupom. Nadalje se vidi: "Budući da je čuvanje svoga narodnog i državnog teritorija prva obilježnost i glavno pravo svakog svjesnog i proušnjecenog naroda, to već s ovog razloga Hrvatska treba da bude na konferenciji u Genovi u istih zastupana u zajedničkoj delegaciji SHS." Zatim se spominje broj zastupnika hrvatskog bloka, koji da zaustavlja volju većine naroda u banatu Hrvatskom, a u kaku će dokazati prvi parlamentarni izbori, koji donosi "Hosne i Hercegovine, Dalmatičke, Bačke, Hrvatski blok zatim očekujan, da demna sastanak u Genovu doći kao delegati prave predstavnici nepravilne vlasti, koji naroda hrvatskoga, koji ujedno se sposjeda i naroda slovenskoga, jer sami falovi delegata, kvalitetne moralne ovlasti ih sposobnosti s kojim se preuzimaju međunarodne obvezne zadatke da se poštenu izvrše a ne negiraju, da bi provi zgodno izigrati. Za slučaj, da bez obzira na sve ove vlastudisne u Beogradu izaberu delegate pravita svojim osobnim nazivima, ali među njima nikakav kojeg Hrvata samo iz taktičkih razloga, to ovo ne će biti predstavnik hrvatskog naroda, ne će moći govoriti u njegovu imenu, ne će diktirati nikakve moralne i sposobnosti i

**DA JE BOG DAO KOZI DUGA RE
TILA BI ĆITAVU ŠUMU.**

Dr. Smoljčiću, Dr. Medini, sed je da vidi do vas dodijemo. Zadnji vesi „Demokrat“ pun je svega i sva-ćesa, kao — Šipak zima.

Prosto van o "hrvatskom bloku" bilo pisatišto
ste htjeli i što vas bilo volja ali počivali na jednom
na bratobolničko klanje „da narod mora živjeti u
obraćuna sa okima, koji – po vašem mentalitetu
silom gene a gospast, koji ga luciackom i zločinac-
kom podmuklošu ogulinju – obosuju – ne budući
Narod je jedan narod i mora da ima svoje
upropastileće. Nekoliko bi ljudjaka da likovaca bilo
manje – jestinje bi blieba bilo više“.

Dr. Smolječić, Dr. Medini vi hocete pozivati da-
ron na medusobno klanje. Ne treba na klanjućem
gornji nas natroj; nek živi Bog ga živo - dosta je
bilo kroz svetski rat klanja. Sa vasom pričuđujućim
tvrđnjom u Ljutomeru i Sibeniku urau svakiakе
kroz blošku štampu i svaki putnik ciljanje na
naš list.

Varate se Dr. Smoliću, Dr. Medini, Hočeš
da se naš težak između sebe spriječi u svrhu zaplovljački. Voda na advočatski put.

Mi bi mogli sa, uspjeli da: Ne
čuvaju se svinjskoj iščesnici.

Svakako i grijati se i magardir ječ /BU - BRI/ na je godina: Ako o imeni nijujate da vam su pre Ustav "Judejaci i zlikovci" pozivjem vas u Državnu Snemučnu u BiH. Međutim da ne zaplotiti, već vamako: bratki izljevimo ideje browingove piljene Pashen u ječ, bi ih lješta za jednoga nijestu viene čišće u Pashenov knjigodavac advokata, bit će lješta za 1000 i 10.000 stanovnika više u razini sebe. Ne gonite narod, te žaka, velika pašča na zaplotujuću klanje, i stupitevi — da se pogledamo. Pa pao bi konkurenčna libra u dà. Dok vam našeg počinjanja gonite na klaonici svog vlastitog obitelji guvernanta, Aržbiskupi i kanonike, treba vam skinskina i čekati sve je znati. Putej plaćaj: u udržanju sve je situaciju, jer mi slijepi u sadu stanoviti advokati tjeraju na klaoničku mudi poželju. Što niješ još puželi — čini te mogućnost, obnoviti poludjelstvo.

Da si se narode kamo imatogakrat svojim bes-
dastih pravda: danas nivoj "bilježstva" i u bi bina-
riena željen. Sed li ti počrać advočak, sad te opet
goni na knjazević. Nek ti advočak vratde, što su puć-
eni od tebe ujerađali preko likvidacije. Suda, i "škaki" bo-
vati teće omiljuju.

pravobogog vlastodržača.¹⁸ da i za "hrvatski narod". Zato
paji ovo zapadničko-mediterransko područje SIS-
će, imati putobitog ugledate, neće dobiti nijesno
suraditi i u velikom dijelu kontinenta. Nenadajući
ju još samo zadnju, tačku iz tog preporučujuća, koja
je najznačajnija: "U ime solidarnosti interesova hrvatskoga
naroda sa interesima naroda srpskoga i sloven-
skog, koji će nikako ne dajući bježljiv od velikim
interesima Europe i Sovjetskog saveza, načinje jedinstveno hrvatsko
izabrano narodno, zastupljivo izjavljeljeno, da smo
pripravili stupiti u surajnu sa predstavnicima srps-
kog i slovenskog naroda u Beogradu, krajem 1955.
preterati na medunarodnu konferenciju u Genovi".
Evo ova zadnja tačka može biti putokaz za riješenje
hrvatsko-srpskog spora uopće, sačuvat ćemo
ne ostane glas vapinjeć u pustini. Pohuda je
tu, ali ta mora naći na osnovi kod vlastodržača u
Beogradu. Neviđena četvrtina budućnosti je
pokazati će nam koliko je našim "grönovineinam"
stalo do države, a koliko do endotnih ministarskih
fotela. Nadat se, da će iscov u Beogradu među tim
"grönovineinam" naći ozbiljnije ljudi, koji će taj me-
morandum, očajno svakavat u pretres. Nadat
se da ne će ovog puta podjeći ideologiji g. Peša-
ćevića, po kujui će opoziciju pretečavatsko-srpski
spor i po kujui među "srbinima" i Hrvatinima uemite ili
sporazum. Nekoje beogradake novine donijele su fotografiju
memoranduma, ali još bez drijeg komentara; nistro se
ipak glasura uai beogradskoj čaršiji, koji vele, da "je
bez pravca". Ne sas je sas, da li će vlastodržci taj
memorandum učiti u pretres. Naslaje sad pitajuće
će biti, ako g. Mihaljević ne bi bio u interesu memoran-
duma? Može pohađati do sivega, da će hrvatski
blok poslati izravnu memorandumu u Genovu sa sas-
jim, željama i zahtjevima. Pohuda je tu, a nešto gron-
oxijski, izravnim putom samo malo više, ljubav
dobre volje.

Ako itko to advokati neprimedu se koliko preljen "demokratizma". Sve stranke stradale, koja vise koja manje u SHS jesu demokratske ali u "demokratsu" stranici ne se mijenjaju rodiljivi dok

strajku vode recimo barem u Šibeniku). Svojeg
jer ako je iko kri današnjem ustrojenju stanja, u
ostobodjenju i neoslobodjenju krejve na ispod taj
janskog izraza, to je, pre preokretu, klij dajeći novu
Demokrata u Šibeniku Dr. Smoljeć. Po bili su
Revolucionari pokret Jugoslavenskih mornara u
Šibeniku 1917-1918. Dr. Smoljeć je započeo s
mornarima morajući put u Šibensku ratnu
luku, on je uveren da Talijani ne dolaze s nika
kovinom, ali mornarima nego kao prijatelji, koje se
moraju sa čestitom dočekati". A kad se ovime uspro
givili neki članovi Narodnog Vlada Tropov da se
Talijanima slobodni ulaz u luku otkloni, a eventualno i slobodi zaprijeti, Dr. Smoljeć ostaje po advo
katsku od trutih: "niko nema prava da se tome
proniči, nego da oni sami o tome odluče".

Pisno iz Zagreba

a svi ti precesi iznosili su i iznajmaju naškan-daložnje stvari, iznajmaju najmrđnje strapice naše historije, iznajmaju jednu strasnu optužbu na današnji režim i današnje naše vlasti. Optuženici sa optužničke kuge optužuju samu vlast, one iste vlasti koje su ih na tu klapu dovelje, a to bave sive samo zlog živinskog tortura. Danas mi dozvajajuemo dva najgora škandala. Jedan je proces proti vidovdanskom atentatoru, a drugi je proti tuzlanskim sudarima. Jedan i drugi proces iznosi one sredo-vječne i barbarske torture, kojima su danas izvršeni polički optuženici, koji udu u SHS tamnice, a osobito u famozne Beogradske. Što se vidovdanskog atentata tiče svakako je jasno, da se atentator mora pravedio kazniti i ako je još netko u aktačku bio uključen; ali ipak svi ti optuženici ostaju uvijek samo ljudi koji imaju neuspjeh i svetlo pravo, da od strane prave, da se u kiju poštuna Humannova takođe smatra da bude, a ne "daražni optuženici" grme sa volevskom zlom, te da iznade na optuženika izjave kakve on hoće i kakove se njima svaki put imati većim "gromadnicima" kojih su ušli, te zapovjediti. Na tomu procesu već na optuženika nije iskakovano vežu sa atentatom, a prvo priznatiće pred is-traznim vizatima, da su u samu pod pristiskom batinjanja i drugih najgorih i najsravnijih tortura. Da li će biti to neće voditi uopće istragu i tražiti krive za to? Mislimo da neće, jer ti koji su te torture vršili su miljenici današnjeg vlastoštora, a nije isključeno, da su i po njihovoj upravi radi

Nista bolje prilike nisu ni u hrvatskom radarskom procesu. Na tom procesu se dokazuje, da je bili izazvani tadašnji okružni načelnik preko svoje "barbarske narodne garde", a da su bijeli radari stupili samo u svoju vlastitu obranu i na sam dan Božića branili ono malo kriće nad glavom, blagodati, koju se nije životinjama, niti čovjeku, niti se u tamnini moglo i tu su optuženici bio izvršnici tog cruma, pa čak su nekoj to i glavom pustili. Hodeći se tamo različitički? Nije ni tu, jer danas je u SHS sve moguće. Mjesto da taj g. okružni načelnik bude na optuženiku klatu, već se tu Bijedna raja koja se salio branila prema njegovim besnjaju, postupanjem pred njegovom "narodnom gardom" pustila. Evđe, to ga danas nazatost daje primjeru pravile u tadašnjoj nasoci države.

Pa zar je mogće, da se načinjaju i da
zavoduju određi još na Vlasti? Zar oni bi ba-
simatrali sebe za besmislične, a sav ostali ha-
bit za podstaljku tajn? Zar ih ljudi mogu jo-
danak da priziju da nekakvom demokratizacijom
ne nekakvoj slobodi, a da ih ne obuzme rumje-
stva? Nek baci užas kritike nevinosti, ne
se počka narođilo u pravom svjetlu, a nek ih
tekuju da im naruci zakopu pošto raspisanim
ove žiglade kako „Balkan“ protokuse. Rusen-
jari ne smije da bude, ali mora da će
kad će mít u ptagoviru svi ponuđeni.

Aleksa Pribićević-Hercegovački je iznio pismo koje je Hercegovac Radikal je iznio pismo koje je Hercegovac
pisao Pribićeviću i u kojem mu vraća kurirski putnički košta je on kod sebe imao do nove
bra prošle godine i kada mu je još bolje om
učila biće iz atentata na sada pokojnog
škovića Kurijski dekret je bio izdan po
muškom u utrženju učenja
gu Pribićevića koji je tada bio ministar po
sticije, a potpisani je po njegovom
lječnom
kretaru" g. Nešiću. Ne znamo koliko u svem
tome ima istine, a i to nije posao štampe

Drniš bez svjetla, a Siverić bez vode.

Red došao na upravitelja drniške općine, da se i o njemu danas malko porazgovorimo.

Znatiželjni smo, je li taj Gospod i kada zatražio od Upovite rudnika, da se uzpostavi električna rasvjete u Drnišu i da li je glavar Siverića u sporazumu sa ovim poduzećem da obiskri Siverić sa potrebitom pitkom vodom? Jesu li barem predočili Upravi Siveričkog rudnika, da to u vlastitoj reči izvrši?

Cinjenice nas nā žalost uvjeravaju, da se u tom pogledu nije do sada maklo od mrtve tačke, već dapače, da su ciljevi spomenutih dvaju veleničnih sasima obratni.

Nek služi primjerom i slijedeće, što će najbolje ilustrovati te današnje nadriopatriote i njihovo nastočje za boljšak i prečekat podredjene im varoši odnosno sela.

Predsjednici načelnici i glavari nijesu doduše smjeli, da postave kojekakve slične zahtjeve na upravu "Monte Promina" u Siveriću i to s razloga, što su držali pred "Švabramu", koji su vedri i oblačili i svemu što teutonski disalo nije, prijetili.

Ali danas, i akoprem su još "Švabe" većinom dioničari rudnika, nijesmo ipak izloženi njihovim šapama i nemožemo i ne smjemo da više budemo, jer napokon u našoj slobodnoj i ujedinjenoj domovini imamo i dosegli smo se našeg nepokošljivog prava, da moramo jednako napokon biti gospodari u svojoj kući, dok naprava "Švabi" kavalirstvo nam je samo uzajamno poštivanje i drugo ništa.

Danas ima se tražiti ostvarenje pripadajućih nam prava koja su nam za nepreglednih niz godina tvrdokorno i bezobzirno uskraćena bila.

Mi danas još nemamo odvuznili ljudi; oskuđevamo u velike sa dobrom voljom i požrtvovanju, a to sve na štetu sveopćeg napredka naroda i općina!

Ne pazi se ma u kojem smjeru, da se što poradi da odgovara duhu vremena. I najdelikatnije se časti dijele samo onako površno, pa čak pale na osobu najernije prošlosti, radilo se i o onoj, za koju bi najblža kazana bila, lomača.

Ne trebujemo mi nesavjesnih ljudi, da s nama rabotaju ko prodanom starovom, već je preka nužda od poglavica čistih svake ljage. Tako se stajalište nameće dandanas svakom općinskom upravitelju, koji hoće i želi da na svom mjestu bude.

Ovakovo stanje stvara nije u djelatnosti upravitelja drniške općine, jer ovaj nije postupao u Siveričkom odlomku onako, ko što je zahtjevalo i što se očekivalo, buduć Siverić najvažniji odlomak drniške općine.

Trgovački glasnik.

Lička željeznica toliko po nama željkovinu spava na papiru i Bog zna kad će da bude dogovoljena? Medjutim rad njene nedogradnje pučanstvo ovog kraja gubi godišnje poprečno oko 50 miliona kruna neopaženo. Kako? Evo, kako Dalmacija trebuje za svoju prehranu i prodaju svog produkta oko 5000 vagona što uvoza i izvozi godišnje, koju se istovari u Metkovici ili Bakru. Dok luke imaju troškova prevoza oko 60 krunskih para po kilgr., a za daljnju opremu i prevoz do Splita i Šibeniku ili obratno imaju troškova oko 1 krune po kilgr., svega K 160 do određenog mjesto. Dočim sa Ličkom željeznicom roba bi direktno putovala u ove dvije luke a da prevoz roba nebi zapao više od 60 para krunskih po kilgr., što znači, da mi radi nedogradnje Ličke željeznicu gubimo na svakom kilgr. oko jedne krune. Na 5000 vagona godišnje iznosi kako rekorsno oko 50 miliona kruna, koje narod treba da osjeti na svom želudcu.

Kad bi naši državnici matematički vodili računa od svih investicija i posvetili malo više pažnje narodnim potrebama; kad bi bili u ekonomskim i finansijskim pitanjima vodili jednu mudru politiku, oni bi upregli sve svoje sile za dogradnju ove žile kucavice — Ličke željeznicu, jer kad bi onaj suvišni trošak našelneti trgovcima za prevoz robe od jedne krune po kilgr., uveli povisjenje prevozne tarife na ovoj pruzi, to bi sama Dalmacija

u dvi godine isplatala uloženi kapital, a da nepitamo od kakova bi blagostanja bila ne samo za narod ovog kraja već i za cijelu državu.

Poštanski automobil za 15 dana ne prilazi Benkovcu. Direkcija pošta, Ministarstvo saobraćaja nije našlo uputnini, da barem na magaretu protura poštu, usprkos što se mješćani i občina brzojavno obratili na Beograd i Split za sánaciju ove neuđednosti — Stakla na automobilu za ugodnost žumskog putovanja odavna polupana, a sa Ministarstva starinska austrijska praksa. — *Baccala per la Dalmatia!*

Na državnoj cesti od vajkada bio jedan nadzorac. Na oslobođenjem, Benkovic dobio ih tri uz šefu gradjivnog odsjeka (ovaj šeta po Zadru), ali da danas na nijednom putu da je i jedan sljunak postavljen ili kakav popravak učinjen. Što čeka put Vrarski, jedini izlaz na more, sv. popravkom?

Polakšice na prevozu vina. Spediterka tvrtka A. Kučović, Bakar namjavila, da početom od 1. ožujka po dozvoli Ministarstva Saobraćaja, dalmatinsko vino pri prevozu željeznicom sporovožno najmanje kg. 10.000 po vagonu i tovar. listu plaća vozurini drugog stepena (5%, manje nego prije).

Tovarnom listu treba da bude prikopeno uverenje porijekla, potvrđeno od Dal. Pokrajinske Vlade ili kojeg državnog nadležstva.

Od 1. ožujka uspostavljen je cijelokupni promet preko Bakra za sve stanice zagrebačke direkcije.

Prodaje se brod na motor — dug 24 noge — 7 tona, i jedan „kuter“ na motor bez jedara. Obratiti se

Toma Sekso — Šibenik.

Vijesti.

Krpamo se kako možemo. Još tiskari ne prispije odatna morućeni i plaćeni u Zagrebu papir. Današnji broj ima svoj prilog, što nije izlaz pr. "Četvrtak".

Opomena običinstvu. Nije lijepo da se slabo odazivlje pozivima raznih ureda (općinskim i svećeničkim) u svrhu podavanja podataka u vojničkim poslovima, jer ovaj nemar sa strane općinstva spređava rad vojnjačke naravi; koji treba da u stanovništvu rokovima bude obvezan. Upozorju se općinstvo, da će oni, koji pozivima nebi se u naznaćeno vrijeme odazvali, snimiti teške kazne po postljive vojničkih zakona.

Veliki koncert "Sokolskog društva". Muški zbor i orkestar "Sokolskog društva" pod upravom svog državnenog dirigenta glazbenika Jakova Gotovca predstavlja će koncert ovog mjeseca veliki vočkalno-instrumentalni koncert. Na programu su hrvatske djele svjetskih kompozitora: Beethovena, Haydna, Masseneta, Borodina, Moniuszki, a jugoslavenski kompozitor slobrovi Lislinskog, Hatze-a, Dobronića, Gotovca i jugoslavenske narodne pjesme. Potanji program, te dan i mjesto koncerta objaviti ćemo naknadno. — Uprava.

Pomen dan ustanaka Karagiorgija: U Pešadijsku pušku "Karagiorgij" u Splitu slavio svoju slavu 19. marta 1922. kao uspomenu na dan ustanaka pod Kara-giorgijem 1801. god.

Nad zemljom koji je svrstio više glazbene nauke u Švačarskom svratu se u naš grad, te bi radio davanje privatne pukde u pjevanju, glasoviranju te raznim drugim glazbilom, bez velikih pretinja. Za informacije обратiti se kod gosp. Ante Frana.

Priprez na izravne poreze pri občini Šibenskoj — za odtomak Šibenik 250, na ostale odlomke 300%.

Psarina u občini Šibenskoj: u gradu — na svakog pazu čuvara i lovackog godišnjice Din. 40. a za sve ostale Din. 600. Po selima: na prve Din. 24. a na druge Din. 400.

Šibenski biskup misni. Jerolim Miletic bi u Ritu sa kao lakvog posvećen u nedjelju 26. pr. mј.

† **Ante Matijević** glavar Zabluća usnu u Gospodinu 21. pr. n.j.

Utopio se Niko Klurić postolar iz predgradja Dolac.

Ispriavi. U zadnjem broju pri članku „Lakome oči pri pogaci“ III. stupac: Dr. Žic u Dr. Ivić, Vijećnica „Sladokusc“ odnosi se na Skradin, a mjesto Din. 100 čita Kruna 100. Medju „Javnim Zahalam“ u podpisima ispravi: majka u otac.

Odbor Dobrovoljaca u Vodizama 26. pr. mј. imao zabavu Ispalu po hrvatsku, da nije mogla bolje.

Pajdasi talijanski fašisti i Jugoslav. Napred. Nacional. Omladina u Prvić-Luci. Prvi ruše, pale, ubijaju našu braću po laski, a drugi nriječe sakupljanje i doprinos „Jugoslavenskoj Matici“. Evo crna na bijelu 25. pr. veljače uz susretljivost trezne mili rodoljuba Prvić-Luke, vodički diletanti dobiti dozvolu da mogu u istom mjestu prestavljati „Nada Istre“, slika u 3 prizora iz pera Klonimira Šalko (Sv. 1. Knjižnice „Jugosl. Matica“ gl. podruž. u Splitu), te krasnoslovnii Preradovićevu „Braću“ i Zmaj Jovanovića „Ciganin hvali svog konja“.

Razaslali u Luku oglase, ali ih Omladina rastrga — jer da nijesu biljegovani sa 5. Din., a

tim da se oštećeće država. Njihov vrabči mozak nije mogao pojmiti, da ovog nameta, takse oprošteno je sve što se uzradi u korist „Jugoslavenske Matice“, pošto vodički diletanti sav čisti prihod ovoj namjerili. Nu predpostavimo, da se moralna na svaki oglas i priljeputi bul od 5. Din. Lučka Omladina pokazala se mizernom, za što nije podigla svoj prosjedni glas protiv rasipanja novca i zatražila iz kojih zaklada bio plaćen put, hrana i konak, te suviše nadnica Din. 30 razbijajući po ubavom, pitonom i skladnom Dubrovniku! Ni ovo nije bilo doista Lučkoj Omladini. Udarila u brzojavne i pismene prijetnje da vodički diletanti ne dolaze, jer da će doći do „ozbiljnog sukoba“.

Na ovaku bjesomučni odpor řta je moglo navesti Lučku Omladinu! Pri svršetku „Nada Istre“, iza kvinta zbor inao pjevali: „Slovenac, Srb, Hrvat“; ono Hrvat palilo ih, jer ih srlja ledja što im očišćila „Hrvatska Radnička Zadruga“ u Dubrovniku.

Vodički diletanti 26. pr. mј. u svom rodnom mjestu održaše zabavu sa čistim prihodom u istu svrhu.

Jadna Liko što si dočekala? 21. veljače stigao u Vodice F. Z. Donadini u aulu sa još dva gospodina. Njegov dolazak pretiće brzojavku iz Splita: pripazite s kim se druži, tko se s njim druži i řta bude govoriti.

Hrvatska Rieč odselila iz Splita u Dubrovnik, a ne u Sarajevo kako bio javio „Novi List“.

Kad se neće illi nesmilje tudje, onda se svoje koke perušaju. Tako vam je bilo otrag dana pri izletu Jugosl. Napr. Nac. Omladine u Dubrovnik Mislimo, da nema čovjeka, koji bi mirno gledao, da mu lko silom s glave pokuša snimiti kapu, tako i „Hrvat. Rad. Zadruga“ u Dubrovniku bila u svom pravu obraniti posilno skidanje svoje table, svog — cimera.

Za pokuditi je što u Jezerama Tiešanske občine župnik Don Niki Rodinu preko noći bivaju poipani prvoraz. Divljaštvo počinjili divljaci.

Iz busije napadnut Dr. Sokol u Splitu. Obranio se revolverom. Graja je na Napred. Nac. Omladini da bi bila napadaj upriličila ili provela. Samo napred, pa će dom nam biti sretan; da, da, bit će — grobno ravan. Rieku nek talijani posvajaju.

Radikali održali 19. veljače skupštinu u Benkovcu. Pravoslavni mušom uskaču iz demokratske u radikalnu stranku, kao Tode Miović iz Benkovca i Nikola Janković upr. obč. Kistanje.

Poskupio papir. Zagrebački listovi bili primorani povisiti cijenu od pola na jedan Dinar.

Objesila se Matija Orlov rođ. Strika, god. 35. u Zlarinu. Mož joj bio u Šibeniku, kćer na školi, a pastorka za kravom. Nu i kao djevojci nisu joj sveti kotači redovito funkcionali.

Svoje vrstl Štendja. U Wiesbadenu u Njemačkoj djeluju reparaciona komisija. Tamo i naša država imade svojih 30 prestavnika i svaki prima mjesечно 200 frakata u zlatu. Ovliko u koliko se znaće. — Naša poslanstvo u Berlinu imade 5 (pet) sekretara svaki sa mjesecnom plaćom 20.000 maraka.

I čorava kokoš namjeri se na bobovo zrno. U resoluciji na protestnoj skupštini što ju Split dneva 26. pr. veljače protiv Hrvatskog Bloka prihvatio radi po ovom upravljenja memoranduma na međunarodnu gospodarsku konferenciju u Genovi stoji: „nezadovoljstvo pojedinih krajeva i grupa najuspješnije suzbijati (će se) zajedničkim nastojanjem čitavog naroda i sistematičkim ozdravljenjem administrativnih, finansijskih, ekonomskih i kulturnih prilika“. Naš narod presit je gramatičke gospodo, htjeli bi vas jednom vidjeti u — praksi.

Darovi Žemljoradničkoj Štionici u Šibeniku. (Sve u Dinariima, da počaste blago uspomenu Pere Žalotića Blaž Fakčević 10, Duška Pavle 10, Škarica Dame 5, Škarica Mirko 5, Lubura Špira 5, Marku Žaninović 5, Panjotka Milan 5, Šime Šape 5, Bogdanović Čiril 5, Bogdanović Josip 5 i Baranović Stipe 5; da počaste blago uspomenu Kate ud. Ilijadice Škarica Mirko 10, Baranović Mijo pok. Pere 10, Škarica Dame 5, Aras Dunko 5 i Bogdanović Čiril 5; da počaste blago uspomenu Paške Bujkasa Braća Grubišić 10, Baranović Mijo Treštro 10 i Škarica Dame 5; da počaste blago uspomenu Ivo Karadjole; Grubišić Tome 50, obitelji pok. Ivo Karadjole, 50, Špira Štefko 50, Mate Karadjole 50, Škarica Dame 25, Lubura Špira 50, Marko Žaninović 5, Škarica Dame 25, Šime Šape 5, Bogdanović Čiril 5, Bogdanović Josip 5 i Baranović Stipe 5; da počaste blago uspomenu Mije Goberinu Bogdanović Čiril 5. Nadložno durovača za popravak društvenih prostorija: Joso Škarica 100, Blažević Ante, sudija 30, Karadjole Paško 20, Mikulandra Vice 20, Vilčak Luka 20 i Grubišić Marko 20 — Plemenitom darovateljim uprava Žemljoradničke Štionicie svesrdno zahtavljuje.

Darovi Jugoslavenskoj Matici. (Sve u Dinarnama): Ro-
goznica prigodom protestne skupštine održane 22. I. t. g. 150.
P. Šepurin prigodom protestne skupštine održane 22. I. t. g.
200. da počaste uspomenu KATE ud. Ilijadica: Jadronja JOSO
i Cvjeta 20. IVE Sunara Franić 30, brački Škarice pok. Dumne
40. obitelj pok. Grge Koštana 10. Tvrtska Paško Rora 20.
obitelj Belanarić 20. Škarica Josip 20 i Frane Karadžole 20;
da počaste uspomenu Mandra Carbonetti: Tvrtska A. Šupul i
Sin 20. Tvrtska Paško Rora 20; da počaste uspomenu Ne-
djeleke Triva: Deli Josip Split 12:50; prigodom Strossmayer-
ovog dana sakupljeno na koncertu 17:34; prigodom istog
dana doprinos Miron Ivančević 10; da počaste uspomenu
Nika Medini. Vukčić Vladimir 10; prigodom vjenčanja Koštan-
Vidović, Vukčić Vladimir 10; prigodom Rapalskog dana Ju-
goslavensko lovačko društvo 100; prigodom smrti IVE Kara-
đole: Sunara IVE Franić 20. Tarle Jerolim Josin 25; da po-
časte uspomenu pok. Lovre Botić: Jugoslavensko lovačko
društvo 50. Josip Jadronja 20; prigodom zabave i plesa pri-
rednjeg 18. II. t. g. u Mandalini narednica nacionalno omil-
jena u Mandalini 218:50; Čular Grgo pri prodaji evijeta dru-
štva Sokol od 10%, dobitnika doprinos 5; da počaste uspomenu
svoje sestre Milice, Dr. Frano Volarić 50. Trgovačko društvo
"Promet" da počaste ponem Banke Margareta 100. Gambarski
Antun 25. Belanarić Mandra 25; da počaste uspomenu pok.
Vladimira Desnice u Obrovcu. Dr. Justo Matačić 15. Dr.
Jerko Machiedo 100; prigodom smrti Josipa Matijevića uče-
nici VII razređe gimnazije 55; prigodom zabave i plesa
dne 2. V. veljače t. g. Pučko Prosvjetno društvo u Murteru 100.

Darovi Jadranskoj Strazi. (Sve u krunama): Sakupljeno
prigodom pira Dobrović-Brunetić u Zloselima 1840.; a dopri-
niješe Uroda Ante 400. Ljubica Uroda 200. Oskar Dobrović
120, po 80; Don Marko Čorić, Dr. Gajdrov, Petar Brnetić,
Ante Šupičić i Špira Dobrović, po 40; Ljuba Bačkov, sudac
Ivo Kamenarić, Ivan Resić, Vice Stojanov, Vera Livajević,
Milka Dobrović, Mijo Bačkov, Mercedes Valles, Ljube Dobro-
vić, Pravoslav Brnetić, Rude Dobrović, Ante Dobrović.
Bo-
goljub Papadić, Roko Mijatović, Sime Šparica, Marin Belas,
Adela Gajdrov, po 20; Sime Uroda i Marcel Dobrović.

Priobćeno.*)

Kr. Izhranbenom Uredu

Split.

Na naše otvoreno pismo u splitskom "Novo Doba"
glede dicitelja aprovizacije — kukuriza i krušnog brašna
po g. Nikoli Fržop pok. Grge odgovorili ste u istom listu
da ste poslali prijavu na izvile političke vlasti u Šibeniku.

Poglavarstvu Šibenik poslalo obćini Vodice na izvile i
izvješće. Upravitelj obćine oprao ruke: da se to obavljalo
pod talijanskim okupacijom, pa da ne može ništa.

Evo što hoćemo. Zahtjevamo, da g. Nikola Fržop pok.
Grge, i vama i podpisanim svojim odbornicima dicitelja
hrane, izruči tačnu obraćun prihoda i razroda. A pošto ga
on ne će da nama prikaže, a sva prilika niti ga je prikazao
Obskrbnom Odboru, Izhranbenom Uredu, dužni ste ga na to
primorati, pošto po našem računovanju moralo je biti omušnog
potrošaka u novcu, a ne znamo u koje dobrotvorne svrhe
bi uložen.

Radnja bila skupna, pa i odgovornost — jedan za
svih, a svi za jednoga.

Prvi put primisimo kligr. 12000 kukuruznog brašna, da
razdelimo među Vodičane i Tribunjce. Uz koju cenu vi
ste prodati? Samo znajuć da se prodalo po K 13 — kligr.,
što bi uslijed povoljne izmjene odgovaralo Din. 325.

Dруги put pridigmosmo 2 vagona krušnog brašna na 12
kruna kligr. sa 2% odličnosti radi vreda. Prodavali smo po K
14 — kligr., što bi odgovaralo Din. 340. Reče nam g. Fržop,
da ste ga uoblastili: pučanstvu davati u na vjerjesu, ali da
pučanstvo nesmijemo goniti putem Suda.

Prvi dan g. Fržop dieo je sa odbornikom Mate Po-
ličak, a drugi dan sa odbornikom Ante Jurićev. Drugi dan
g. Fržop ne htio za vreće odličnosti 2%, već i iste vreće
produvao: papirnate po K 28, a one druge po K 35 svaku.
Po našem skromnom, u koliko shvaćamo, računu g. Fržop
na 20.000 kligr. brašna u razlici kupoprodaje cene K 2 po
kligr., imao bi biti utjerao koristi do 40.000 K. Ovoj svoti
nadostaviti novac ukesan za 250 prodanih vreća propriječno
svaku K 30, čini K 7500 — svega K 47.500 koristi. Pa ko u
anträku još g. Fržop preko odvjetnika Šulje opomene i
tražbe poboljšanja i s irotinji: da plate, inače čeka ih ovrh.
G. Fržop bio se pritužio odborniku Antu Jurićevu da fali, da
je razliku 1000—1500 kligr. brašna. Pri pregledanju našlo se
200 kligr. više.

Treći put dobili smo 2 vagona kukuruza, da se medju
siromasnima razdueli bezplato; mislimo da ste vi platili i
prevoz. Nu g. Fržop na htio dicitelji bezplato, već po svakom
kligr. utjeravao K 150. Na 20.000 kligr. čini K 30.000.
Pribrojimo li ih svoti 47.500 ukupno 77.500 K. Još nam je
istaknuto, da ovaj kukuruz nije bio podijeljen samo medju
siromasnima, već i prilično dobro stopeći i ovi dobivali 6 kligr.
po osobi, dok sirotinja sumo 3 kligr. — 50. munje.

Mislimo da smo u pravu tražiti: kud krenulo ono K 77.500
u više pa recimo i brutno utjeravati. Kr. Izhranbeni Ured na
tebi je: da g. Fržop primorais. Obračun nam, kao odbornicima,
na pregled i odobrenje podstreti, a vama uz naše
supodjise dostaviti, te da odredimo: šta sa pretičkom da se
učini i u koju dobrotvornu svrhu se de uloži, akporem po
našem skupnom zaključku pretičak imao bi biti izruchen
obćini u korist Vodičkih siromasnima.

Cist račun, duga ljužav.

Vodice, 5 marta 1922.

Jurićev Ante pok. Franje, Ivan Sladojev Blažev, Dragutin
Bastić pok. Luke, Filip Lasač pok. Ante, Ante Sladojev
Blažev.

* Za članke pod ovim naslovom Uredništvo ne od-
govara.

Mali Oglasnik (Do 20 riči 5 Dinara, svaki pet
daljnji riči 1 Dinar).

Vagon hrastovi drva u prilići melar
dlijine komad na pro-
dužu. Tko želi kupiti uči se obrati Niki Babu pok. Jose
Tribun 112.

Zaposlenost kao konobari
traže dva državna činovnika kod koje Kavane ili Hotela od
7—12 satih večer. Ponude na „Raskovani“ 113.

Sve se pismene ponude šalju na
upravu lista „RASKOVANI“.

NOVO OSNOVANO
transportno i otpremničko poduzeće

A. KUVAČIĆ
— BAKAR —
preuzima

svakovrsnu robu za otpremu i uskladi-
štenje. — Vlastita prevozna sredstva i ma-
gaze. — Izvršuje sve naloge brzo i najku-
lantnije.

Ispostava: Stanica Bakar

Brzojavi: Kuvačić - Bakar.

KNJIŽARA I PAPIRNICA

FILIP BABIĆ
— ŠIBENIK —

Potpuno skladište knjiga na našem i
stranim jezicima

Tvorničko skladište papira uz najefтинije
cijene.

Sav pribor za uredske, općine i škole —

Skladište školskih knjiga, i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu.

Prima predplate na
STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE
svakog jezika i struke.

MUZIKALIJE SVAKE VRSTI.

ZAHTEVAVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS
KNJIGA — CIJENIK ZA UREDE

19-52

Solidno! Ukusno! Jefino!

Zastupstvo i eksklusivna prodaja cipela.
Zagrebačke tvornice cipela d. d. za Šiben-
benik i sjevernu Dalmaciju

SREĆKO BOGIĆ ŠIBENIK

Glavna ulica 44

En gros et en detail.

GRAND HOTEL KRKA — ŠIBENIK

Kafana prvog reda.

Svako večer gospodinski koncerat.

Tačna poslužba. — Izvrstna kuhinja.

Cijene umjerene.

PIPKRICA I KNJIŽARA

J. GRIMANI - ŠIBENIK

Papir, knjige, školski rasci i pisači predmeti.
Uljene i acquerel boje, crnila i tuša u svim bo-
jama svjetske tvornice Günther Wagner.
Muškajanje, slike, okvirni i ostali luxus-predmeti.
Vrpe i pribor za pišći stroj cyklostilj papir i
crnilo.